

**Εκπαιδευτείτε στρατιωτικά,
εξασκηθείτε στην
πολεμική ικανότητα,
αλλά μην εγκαταλείψετε την
εκπαίδευση του μυαλού.
Ανοίξτε τα φτερά σας.
Βγείτε από τα στρατόπεδα.
Γνωρίστε τον κόσμο,
έναν κόσμο που δυναμικά
αλλάζει. Διαβάστε.
Σπουδάστε.
Αποκτήστε γνώση.
Σας χρειαζόμαστε
και θα σας
αξιοποιήσουμε.**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2013

Όταν διάλεξες το επάγγελμα του αξιωματικού, διάλεξες ένα αυστηρότατο επιστημονικό κλάδο. Πρέπει να θεωρείς τον εαυτόν σου επιστήμονα όσο ο γιατρός, ο αρχιτέκτων, ο πολιτικός μηχανικός. Και όσο προχωρούν οι επιστημονικές ανακαλύψεις, τόσο θα σε περισφίγγει η επιστήμη. Και αυτή απαιτεί συνεχή μελέτη, ανανέωση σπουδών, μετεκπαιδεύσεις αυστηρότατης μορφής. Όσο πιο πολύ προοδεύει η επιστήμη και όσο πιο ψηλά ανεβαίνεις στην κλίμακα της στρατιωτικής ιεραρχίας, τόσο πιο πολύ θα πρέπει να μελετάς. Και όταν πλησιάσεις στην κορυφή, τότε θα χρειασθεί να εμποτευτείς πέρα από τους ειδικούς επιστημονικούς κλάδους, ένα ευρύτερο πνευματικό χώρο.

Κων/νος Τσάτσος, Πρόεδρος Ελληνικής Δημοκρατίας

1. Ο επιτυχημένος αξιωματικός του αιώνα μας, καλείται να αντιμετωπίσει τις μεγάλες προκλήσεις της εποχής μας. Πρέπει να δύναται να ανταποκριθεί στα δύσκολα καθήκοντα του σύγχρονου διοικητή, να επιχειρήσει σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο και εξελισσόμενο επιχειρησιακό περιβάλλον, να ανιληφθεί τις επιχειρήσεις σε όλες τις διαστάσεις (ξηρά, θάλασσα, αέρα, κυβερνοχώρο και διάστημα), να εισηγηθεί ή να αποφασίσει υπό το πρίσμα των διεθνών πολιτικο-στρατιωτικών δεδομένων και εξελίξεων.

2. Βασικό παράγοντα επιτυχίας αποτελεί η συνεχής εκπαίδευση. Ακαδημαϊκή στις Ανώτατες Στρατιωτικές Σχολές (ΑΣΕΙ), στρατιωτική σε κλαδικά και διακλαδικά σχολεία (βασική, εξειδικευμένη, τεχνική, επιτελική ή επιμορφωτική) και στοχευμένη επιστημονική σε ΑΕΙ εσωτερικού ή εξωτερικού, βασικού, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού επιπέδου.

3. Είναι προφανές ότι οι αναφερόμενες εκπαιδεύσεις είναι συμπληρωματικές μεταξύ τους. Ο αξιωματικός δεν επαρκεί να είναι μόνο στρατιωτικά εκπαιδευμένος, δεν επαρκεί να είναι απλά επιμορφωμένος, δεν επαρκεί ένας διδακτορικός τίτλος. Ο επιτυχημένος συνδυασμός όλων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις των Ενόπλων Δυνάμεων και τις ικανότητες κάθε αξιωματικού, θα φέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα, το **σύγχρονο με αυξημένα ποιοτικά χαρακτηριστικά και παιδεία αξιωματικό**.

4. Ευρισκόμενοι σε μια περίοδο “διεθνούς λιτότητας”, πολύ περισσότερο μάλιστα σε μια περίοδο πρωτόγνωρων εθνικά δημοσιονομικών δεδομένων, καλούμαστε να αποκτήσουμε στελέχη ικανά να αντεπεξέλθουν σε νέα δεδομένα, σε νέους τρόπους επιχειρησιακής σχεδίασης, σε νέους τρόπους σκέψης και λήψης αποφάσεων. Η διαχείριση των πόρων αποτελεί ήδη μείζονα πρόκληση και τούτο θα ενδυναμωθεί στο μέλλον. Υπό το πρίσμα αυτό είναι απαραίτητα στελέχη με ευρεία γνώση και αντίληψη. Χρειαζόμαστε εξειδικευμένους οικονομολόγους, διεθνολόγους, ειδικούς στα περιοχικά πολιτισμικά θέματα, στην τρομοκρατία, στις διαπραγματεύσεις, σχεδιαστές συστημάτων, αναλυτές, εξειδικευμένους οικονομικούς επιθεωρητές, επιχειρησιακούς ερευνητές,

αναλογιστές, περιβαλλοντολόγους, ειδικούς στη διαχείριση προσωπικού ή στη διοίκηση των νοσοκομείων, εξειδικευμένους νομικούς συμβούλους και όλες αυτές τις σύγχρονες και ενίοτε “δυσκολονόητες” επιστημονικές ειδικότητες.

5. Δεν θα ήθελα η τοποθέτησή μου αυτή να θεωρηθεί ως “ένα ρήγμα” στις αμιγώς στρατιωτικές απαιτήσεις. Πρωταρχική αποστολή των Ενόπλων Δυνάμεων παραμένει η στρατιωτική εκπαίδευση και προπαρασκευή, που εξασφαλίζουν την αποτροπή. Δεν πρέπει ωστόσο να συγχέουμε τις καταστάσεις. Θέλουμε ο νεαρός λοχαγός να υπερασπίζεται το εθνικό έδαφος. Θέλουμε ο νεαρός υποπλοίαρχος να βρίσκεται στο Αιγαίο. Θέλουμε ο νεαρός σμηναγός να πετάει και να διασφαλίζει τον Ελληνικό ουρανό. Αυτοί όμως οι νεαροί αξιωματικοί, θέλουμε να αποκτήσουν τη γνώση εκείνη, που θα τους επιτρέψει όταν εξελιχθούν να είναι σε θέση να εισηγηθούν τις καλύτερες λύσεις και όταν γίνουν στρατηγοί, ναύαρχοι, πτέραρχοι να είναι σε θέση να λαμβάνουν ταχέως ορθές και δύσκολες αποφάσεις, διασφαλίζοντας το εθνικό συμφέρον.

6. Η αμιγώς στρατιωτική εκπαίδευση είναι δεδομένη, αδιαπραγμάτευτη και απαιτητή. Θα συνεχίσουμε τις βολές, τις πορείες, τα άλματα, τις ρίψεις υλικού, τους πλόες, τις πτήσεις, τις ασκήσεις, τους συναγερμούς. Είναι πλεονασμός να επιχειρήσουμε να “πείσουμε” τα στελέχη για τη στρατιωτική εκπαίδευση. Είμαι σίγουρος και εμπιστεύομαι το προσωπικό όλων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, που έχω την τιμή να διοικώ. Όλοι εκπαιδεύονται και γνωρίζουν τη δουλειά τους. Όλοι εκπαιδεύονται για τη διεξαγωγή πολεμικών επιχειρήσεων. Οι επιτυχημένες ασκήσεις τύπου “ΠΥΡΠΟΛΗΤΗΣ” το αποδεικνύουν.

7. Θα επικεντρωθώ ωστόσο στην άλλη διάσταση της εκπαίδευσης, την ακαδημαϊκή και μάλιστα αυτήν που παρέχεται στα ΑΕΙ μετά την αποφοίτηση από τα ΑΣΕΙ. Θα επικεντρωθώ στο πιο ισχυρό όπλο, στο ανθρώπινο μυαλό. Δεν θα παραβλέψω την ανωτάτου επιπέδου διακλαδική εκπαίδευση που παρέχεται στην ΑΔΙΣΠΟ και στη ΣΕΘΑ.

8. Έχουν γίνει μεγάλα βήματα και οι Ένοπλες Δυνάμεις παρέχουν από ετών τη δυνατότητα σε στελέχη να εκπαιδευθούν εκτός Ενόπλων Δυνάμεων και να αποκτήσουν μεταπτυχιακούς τίτλους. Ωστόσο σε μεγάλο αριθμό στελεχών υπάρχει “η στρεβλή εικόνα της ασυμβατότητας στρατιωτικής και ακαδημαϊκής εκπαίδευσης”.

Πρέπει να προτρέπουμε διαρκώς τους αξιωματικούς, και ιδιαίτερα αυτούς που κατέχουν καίριες διοικητικές θέσεις, να διευρύνουν το φάσμα των γνώσεων τους. Τίποτα δεν έχει πιο καταστροφική επίδραση στην ποιότητα του στρατού από έναν πυρήνα στενόμυαλων και άκαμπτων διοικητών. Οι μορφωμένοι και φωτισμένοι διοικητές δημιουργούν στρατιώτες εξίσου φωτισμένους και διψασμένους για γνώση, στρατιώτες που κατανοούν σε βάθος γιατί στρατολογήθηκαν και για ποιο λόγο πρέπει να πολεμήσουν.

Ισραηλινός Στρατηγός Γιγκάλ Αλόν

9. Θα δανειστώ στο σημείο αυτό σκέψεις του Αμερικανού και Ελληνικής καταγωγής Ναυάρχου Σταυρίδη, από ομιλία του στο National Defense University¹: “Μόλις είχα ολοκληρώσει την υπηρεσία μου σε φρεγάτα και πολλά χρόνια στη θάλασσα. Γνώριζα πού ήμουν καλός και τι γνώριζα καλά: Να κατευθύνω ένα καταδρομικό ή μια φρεγάτα, να προσανατολίζομαι σε άγρια νερά, να σχεδιάζω την αεράμυνα, να ηγούμαι των ναυτών. Αλλά ένοιωθα τι δεν γνώριζα ή δεν καταλάβαινα καλά: τη διεθνή πολιτική και τη στρατηγική, τη σημασία του “κράτους της υποστήριξης²”, πώς η κοινότητα που απαρτίζουν οι διάφοροι φορείς λειτουργεί, ποια ήταν τα επίπεδα της παγκόσμιας ισχύος και πρακτικής – για την ακρίβεια, πώς κάθε τι ταιριάζει στη θέση του, ώστε όλα μαζί να παράγουν ασφάλεια για τις Ηνωμένες Πολιτείες και τους συμμάχους. Στα χρόνια που ακολούθησαν, ήλπιζα να κλείσω αυτό το κενό και το έκανα. Το ίδιο θα κάνετε και εσείς”.

10. Τι προσδοκούμε από την εκπαίδευση των στελεχών σε ΑΕΙ; Υπάρχουν πραγματικά οφέλη; Πρέπει οι εκπαιδευτές αυτές να χρηματοδοτούνται; Πρέπει να δίδονται, σε όποιο βέβαια ποσοστό είναι αυτό δυνατό, εκπαιδευτικές άδειες;

11. Η φοίτηση σε μεταπτυχιακό επίπεδο, οδηγεί την ή τον αξιωματικό σε οριακές καταστάσεις πνευματικής κόπωσης και φόρτισης. Τον οδηγεί να ξεπεράσει τον τρόπο σκέψης του, τυποποιημένο σε ορισμένες περιπτώσεις, και να “ανοίξει τα φτερά του” για άλλες γνώσεις και εμπειρίες. Τον καθιστά ικανό να μελετήσει, να διυλίσει πληθώρα νέων γνώσεων, να συγκρίνει και να αποφασίσει. Θα επικαλεστώ στο σημείο αυτό τον Αμερικανό Στρατηγό Petraeus, ο οποίος σε άρθρο του με τίτλο “Πέρα από την απομόνωση³”, αναφέρει: “Όταν ήμουν, ως Λοχαγός, βοηθός του Στρατηγού Galvin, συχνά με προέτρεπε να σηκώνω το βλέμμα μου, για να κοιτάξω πέρα από το βεληνεκές ενός τυφεκίου M-16. Ήταν ο λόγος που φοίτησα σε μεταπτυχιακή σχολή και του είμαι ευγνώμων από τότε.”

12. Ένας άλλος λόγος που συνηγορεί στις μεταπτυχιακές σπουδές, είναι ότι τα στελέχη βρίσκονται και συναναστρέφονται με άλλους συμφοιτητές, έξω από το στρατόπεδο, στο Πανεπιστήμιο όπου ακούν άλλες απόψεις και σκέψεις. Αναπτύσσουν την κρίση τους γιατί καλούνται να επιχειρηματολογήσουν, όχι σε ένα κλειστό και γνωστό περιβάλλον, όχι σε ένα περιβάλλον στο οποίο “ο νεώτερος σε κάποιες περιπτώσεις σιωπά”, αλλά σε χώρο δημόσιο, όπου “εκτίθενται”, όπου υπάρχει αντίλογος με μεγαλύτερη ελευθερία, σε

1 “Read, Think, Write. Keys to 21st-century Security Leadership”

2 ΣΜ: “logistics nation”

3 “Beyond the Cloister”, περιοδικό “The American Interest”

χώρο στον οποίο ο καθηγητής γνωρίζει το αντικείμενο, έχει άποψη και “ελέγχει” την απάντηση. Επιπλέον τα στελέχη έχουν την υποχρέωση και τη δυνατότητα συνεργασίας την οποία και ενδυναμώνουν πλέον, χωρίς οι όποιες αδυναμίες να καλύπτονται από τη στρατιωτική ιεραρχία και τάξη.

13. Βεβαίως, όλες οι εξειδικευμένες γνώσεις που αποκτώνται κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών, είναι απαραίτητες και εκμεταλλεύσιμες στη διάρκεια της καριέρας ενός στελέχους. Είναι υπόθεση και ευθύνη δική μας, της Ιεραρχίας, να βρούμε τους κατάλληλους, με το απαραίτητο γνωστικό υπόβαθρο, προκειμένου να τους αξιοποιήσουμε και να επιτύχουμε το βέλτιστο αποτέλεσμα, στο πλαίσιο όσων ανέφερα σε προηγούμενο σημείο του παρόντος κειμένου. Θα χρησιμοποιήσω στο σημείο αυτό μια γνώριμη λέξη, **αξιοκρατία**.

14. Ένα μεγάλο πλεονέκτημα των μεταπτυχιακών σπουδών – όχι το μόνο – αποτελεί η βελτίωση της ικανότητας των στελεχών στην επικοινωνία και στο γραπτό λόγο, λόγω των περιοδικών παρουσιάσεων, συζητήσεων, εργασιών και διατριβών. Η ευχέρεια αυτή μας είναι αναγκαία. Συνδυαζόμενη με την ακρίβεια και τη λακωνικότητα των διαταγών, μας οδηγεί σε ένα τρόπο έκφρασης ακριβή, συγκεκριμένο και απόλυτα εστιασμένο.

15. Δεν θα πρέπει βεβαίως να παραλείψουμε και τον παράγοντα της θετικής επιρροής των αξιωματικών στους άλλους φοιτητές, αλλά και στους καθηγητές. Ικανοί αξιωματικοί στον Πανεπιστημιακό χώρο, προβάλλουν θετικά τις Ένοπλες Δυνάμεις, δείχνουν την “άλλη όψη των Ενόπλων Δυνάμεων”, αυτήν που έντεχνα αποκρύπτουν όσοι είναι αντίθετοι με την ύπαρξή τους. Αυτοί οι αξιωματικοί αποτελούν τη γέφυρα των Ενόπλων Δυνάμεων, τόσο με τον Πανεπιστημιακό χώρο, όσο και με το χώρο του επιστημονικού δυναμικού, αυτού του δυναμικού που θα ηγηθεί των ιδιωτικών και δημόσιων φορέων, με τους οποίους οι Ένοπλες δυνάμεις είναι απαραίτητο να εξασφαλίσουν την καλύτερη δυνατή συνεργασία.

16. Προτρέπω λοιπόν όλους, Διοικήσεις, Επιτελεία, αξιωματικούς και υπαξιωματικούς, όλα τα στελέχη:

Εκπαιδευτείτε στρατιωτικά, εξασκηθείτε στην πολεμική ικανότητα, αλλά μην εγκαταλείψετε την εκπαίδευση του μυαλού. Ανοίξτε τα φτερά σας. Βγείτε από τα στρατόπεδα. Γνωρίστε τον κόσμο, έναν κόσμο που δυναμικά αλλάζει. Διαβάστε. Σπουδάστε. Αποκτήστε γνώση. Σας χρειαζόμαστε και θα σας αξιοποιήσουμε.

Στρατηγός Μιχάλης Κωσταράκος
Αρχηγός ΓΕΕΘΑ

